

kamor mahne s svojim mečem, povsodi pade sto sovražnikov. Kmalu so bili premagani. Potem pa zginje mladi konjik. — Tako je šlo trikrat zaporedoma. Ko tretjikrat grajšak pride domú, pripoveduje, kako se je godilo v boji in kako hrabro se je obnašal nek neznan mlad junak. Nazadnje vpraša po novem vertnarju. Posli mu povejo, da je na vertu vse v najlepšem redu, da pa vertnar nekam hodi. Gospod ga pokliče pred se ter reče: „Čul sem, da nekam zahajaš, kadar mene doma ni, in vendar je vert, kakor sem ukazal. Kako je to? Povej mi!“ „Milostljivi gospod! ne zamerite, da sem Vam tekkel v boj na pomoč, ki brez mene bi bili pogubljeni!“ — odgovori serčno mladeneč. Sedaj je gospod spoznal, da je bil ta mladeneč tisti konjik, ki mu je življenje rešil in mu zmago dobil. Daroval mu je za to pol svojega premoženja in si ga za zeta vzel. Mladeneč gre sedaj tudi po svojega konja, pa ta mu veli, naj vzame meč pa naj mu glavo odseka. Mladencu se konj smili, vendar stori, kar mu je veleval. In glej! v tem hipu, ko glava pade na tla, stoji namesti konja pred njim vitez visoke postave. Sedaj pové vitez mladencu, da je bil začaran od onega copernika.

Kmalu potem je bila poroka; pirovali so v gradu tri dni pa tri noči zelo veseli, pa jaz — nisem bil več zraven. **Vijanski Janko.**

Prošnja do naših učenih rodoljubov.

V svojem imenu in v imenu svojega slavnega mojstra gosp. Vuka Štefanoviča nam je poslal gosp. profesor dr. Klun iz Dunaja sledečo prošnjo, naj bi jo razglasili po „Novicah.“ Točni in zanesljivi odgovori na postavljene vprašanja bojo veliko pripomogli nekemu vzajemnemu slovstvenemu delu, ktereга sta se omenjena gospoda lotila. Svesti si prijazne podpore od mnogih naših domoljubov, prosimo, naj pošljejo gosp. dr. Klunu (Profesor an der Handelsakademie in Wien), kar vejo o tem ali unem vprašanji povedati. Vprašanja so sledeča:

1. Ali imamo tudi na Krajskem, Koroškem, Štajarskem in v Istri za nekatere večje okrajine take krajne imena (Localbenennungen), kakor jih nahajamo pri drugih južnih Slovanih, na priliko: Posavina (v Srbii kraji poleg Save) itd.? Naj se povejo takošne imena, če jih imamo. — Ali je Sora ime celega okraja ali le ime reke?

2. Ali narečje Istranov (Istrijanov) spada k slovenskemu ali ilirskemu narečju? — v katerih krajih bivajo Slovenci, v katerih Horvati? H kateremu teh rodov spadajo Čiči? Tu naj se gleda posebno (pri izgovarjanji)

a) na to, da staroslovenski Ъ (jat'), sreden glas med *i* in *e* (poglej tudi Kopitarjevo „Grammatiko“ str. 172) so Slovenci potegnili k *e*, Horvati pa k *i* (na priliko: slov. belo, dete, vera, horvašk. bilo, dite, vira. Znano je, da Kyril je Ъ (jer) spred postavljaj poznarnovat glas *ž*. — Ali se tedaj čuje *e* ali *i*?

b) Slovenec vprašuje s kaj, Horvat s ča (pravilniše s ca), Serb s što itd. Naj bi se tedaj pazilo in povedalo: kje se nahaja kaj, — kje ča ali ca, — kje pa što? Vse troje se menda sliši v Istri.

c) Naj se pové, kje je v glagolovem perfektu končni glas *l*, kje pa *o*? na priliko: govoril, govorio, — pisal, pisao, molil, molio itd.

3. V vasi Peroj (blizo Pole) bivajo Černgorci, to je, Serbi, ako se ne motim. Je li to res? ali morebiti v Istri še kod drugod (morebiti poleg Kvarnera) stanujejo serbski potomci. Ktereга rodú so otočani Kerški, Creski, Pagaški, Arbski (Bewohner der Inseln Veglia, Cherso, Pago und Arbe)?

4. Tudi stanovavci med Metliko in Černomljem in v Gočah so nek serbskega rodú? Ali so ti „beli Krajci“ čisto slovenskega ali ilirskega ali serb-

skega rodú? Ti razložki se dajo najgotoviše le iz njih jezika posneti. — Obdelovanje tega in enacega polja bi našim mladim rojakom pristojniše bilo, kot „kritika“ in druge take pretresovanja, za ktere „mlada kri“ še ni ne dosti skušena ne dosti hladna.

Iz serca bodeva hvaležna vsem, ki nama na čveterete vprašanja odgovor dajo ali saj na nekatere teh vprašanj. Vem, da je v domovini naši dosti mož, ki nama morejo na to temeljito odgovoriti. *) **Dr. Klun.**

Donova. **)

Poznam dve krasni cveteči deželi,
kakor ljubeča sestra se ne-
ločljivo jedna druge derži;
jedne konec, začetek je druge.
Spenja obroč se daljnih mejá
krog njunih cvetečih poljá,
ktere obdeluje v blagostanju
osrečeno ljudstvo.

U njunom jedru se širijo
mogočne, bogate mesta, ki so
učenosti središče, umetnosti dom.
I skoz serca teh srečnih družav
se vije kot sreberen trak tje
Donova šumna.

Pritaka iz Bavarije v Avstrijo
peneče svoje valove, zvezuje
jih zvesto u slogi neprenehljivoj.

U nje čistom zerkalu se
gledajo duhteče livade i
sivo pečovje; jasno sonce
meče svoj žar u šumni nje
tok, milosajna luna, leskeče
zvezdice usipajo lučico svoje
u njo, i tanna mutna noč
spenja černo ogrinjalo čez
njeno valovje i nježni pihljeji
igrajo se s pencami vode, i
silni bučeči vihar hrumi tje čez njo.

Al vzderžati ne more nič nje živoga liva!

Mirna i pokojna se steka naprej,
veže i napaja kot žila v truplu
svojimi vodicami deržave; nju serca,
nju jedra u „jedno“.

Dežela jedna: serce Tvoje, Car visoki!
druga: Tvoje, Carinja češena!

Voda živa — vez ljubezni, ki obsega
vaji žitje, ki jedini serca Vama.

Naj tak močno, večno ji zvezuje, kakor
Donova šumeča nemenljiva je vez!

Naj ostane živa, večno jednaka,
ali sreče svit vliiva se v njo, ali tužne
ure noč serce ovija, ali veselja i
radosti polno Vama serce kipí, ali
življenja vihar čez Vaji hrumi!

I stekalo se bode Vama mirno i srečno
življenje v ljubezni neskončnoj, i v podobvalo
v nji blagostanje presrečnih zvestih narodov!

Josipina Turnogradska-Tomanova.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Gorice. * Blizo Gorice ima nekdo precej pusto, kamnito zemljiše, ktero bi bil pred nekimi mesci rad za

*) Vrednik „Novic“ že večkrat med „belimi Krajci“ bivši spoznava njih narečje za horvaško narečje. To poterjuje tudi spis „o belih Krajcih“, ki ga je prezgodaj umerli gosp. J. Kobe priobčil v „Novicah“ leta 1845, kjer med drugim pravi, da „beli Krajci“ govorijo horvaško in „da je v njih izgovarjanji velika enakost s Primorci, kateri okoli Bakra stanujejo, na priliko, vina dobroga, ča bi rekal, sritja (sreča) ti zaspala itd.“ — Tudi gospod P. Kozlerjev spis v „Koledarčku“ leta 1855 pod naslovom „Potovanje po okrajnah slov. naroda“ in njegov „kratek slovensk zemljopis“ bi utegnili marsiktero teh vprašanj razjasniti. **Vred.**

) Vzeli smo pesemco to nepozabljive rajne slovenske pisateljice iz „Kaiser-Album-a“, ki je nedavnej na Dunaji prišel na svetlo. **Vred.

50 gold. prodal. Ker pa ni bilo od nikodar nobenega kupca, je mislil in mislil, ali bi se ne dalo saj kamnje z dobičkom porabiti. Preiskuje in preiskuje in glej! zaklad najlepšega kamnja za zidarstvo najde. Kmalo se najdejo kupci; ponujajo mu dva, tri, pet do deset tavžent goldinarjev za lom, pa ga noče prodati, dokler se mu ne ponudi družba, ktera mu sozida lepo hišo, lom in vožnjo kamnja iz svojega dnarja plačuje in si za prodano kamnje samo polovico tega prideržuje, kar za-nj dobí; druga polovica skupljenega dnarja je lastnikova, ki je nenadoma obogatel, ker ima „dnarja kot peska.“

Iz Tersta. V Terstu je počil unidan gazometer, to je, tista naprava, v kateri delajo gaze ali sapo za mestno svečavo. Lampice po ulicah so ugasnile za par dni, pa že spet gorijo; škoda te nesreče pa znaša okoli 5000 fl.

Iz Ljubljane. * Nova družba, ki je prevzela gospodarstvo dunajsko-teržaške železnice, je za prihodnje leto zvišala tarifo za vožnjo nekterega blaga. Najhuje je poskočila vožnina premoga (Steinkohle). D zdaj se plačuje za dunajski cent pol krajca, ako se premog ne pelje čez 20 milj, in ta nizka vožnina je bila za kupčijo krajnskega premoga velika dobrot. Novi gospodarji so pa postavili ceno na 1 nov krajcar za dosti ložji colni cent, — tedaj so poskočili s tarifo skor čez 28 odstotkov (percentov). Kako huda bo ta dražja vožnina zlasti naš krajnski premog zadela, je jasno kot beli dan — pravi „Triester Zeitg.“ Iz Štajarskega ali drugih še daljih krajev se že tako ni splačevalo premoga v Terst voziti, ker v Terstu imajo dovelj dobrega angleškega premoga po ceni; krajnskega, čeravno je slabši memo angleškega, se je pa vendar spečalo veliko (samo pretekli mesec se ga je zvozilo blizo 20,000 centov v Terst), ker mu je zavolj nizke vožnine bila cena nizka. Al tudi temu je visoka tarifa zaperla zdaj vrata teržaške in morje; zakaj kdo bode vprihodnjič skor za tretji del dražji krajnski premog kupoval, če ima angleškega boljšega in cenejšega pred nosom. Če novi gospodarji teržaške železnice ne odjenjajo s prenapeto tarifo, ne bo škoda le za Trebovlje, Zagor in Hrastnik velika, tudi za železnico samo ne bo to dobiček, ker bode imela dosti manj vožnje, če ne bojo premoga vozili več v Terst. — Gazometer za našo mestno svečavo pride nek blizo kolodvora in gosp. Ambrož-evega suhega mlina. — Važno novico imamo povedati vsem, ki imajo kake tako imenovane dvapercentne „transferte“ iz francozke vojske, da jih bojo mogli zamenjati v druge petpercentne obligacije. — Po cesarskem sklepu kantonska gosposka iz Zatične ne bo prišla v Višnjogoro, ampak ima ostati v Zatični. — V zgodovino ljubljanskega mesta leta 1858 imamo zapisati še veliko svečanost, s katero so na sv. Štefana dan po željah Št. Jakobškega gosp. fajmoštra iz Rima v Ljubljano prepeljane in začasno v cerkvi pred mostom shranjene ostanke sv. mučenca Feliksa iz te cerkve prenesli v Št. Jakobško cerkev. — Sklenjemo pa ljublj. „novičarja“ s potožbo gerdaga vremena, ki so ga nam prinesli božični prazniki, in ktero poterjuje, kar smo po večletnih skušnjah o letošnji zimi prerokovali. Bog daj, da bi se ne spolnil pregovor, da „božični dež vzame rež!“

Novičar iz raznih krajev.

Iz Dunaja. Unidanja govornica, da se bode deržava in dunajska banka skorej pogodile, prihaja dan na dan verjetneja; sliši se namreč, da bo izdala cesarska vlada za sto milijonov gold. majhnih bankovcov; ostanek pa, ki ga bo imela še banki plačati, bo poplačala z obligacijami zemljišne odveze. Od druge strani se pa sliši, da se bode izdalo papirnatega dnarja deržavnega zaklada po 5 in 1 gold. za 200 milijonov, za ktere bodo porok cesarske grajšine in druge cesarske posestva,

ktere se bojo banki zastavile. Kolikor se bo teh poprodalo, za toliko se bo zakladnega papirnatega dnarja nazaj jemalo.

— Štempeljske marke se morajo po ministerskem ukazu na papir pritisniti, preden se štempeljnu podverženo pismo piše, in vsaka štempeljska marka, ktera se pozneje na pisanje sama pritisne, ne velja nič več kot marka.

— Vladni list „Oesterr. Corr.“ tolaži ljudi, ktere je ojster §. 13 nove rekrutne postave preveč prestrašil, ter pravi, da so presvitli Cesar ukazali tistim komisijam, ktere bojo imele oprosteno mladenčev od vojašine razsojevati, da morajo rahlo ravnati s predpisom omenjenega §. 13 in kar koli je moč gledati na posebne družinske okoljštine zlasti tam, kjer gré zares za edinega sina kake družine.

— Unidanja novica, da so presvitli Cesar novo občinsko (srenjsko) postavo že 2. dan t. m. podpisali, ni res; „Frank. Jour.“ pravi, da so omenjeni dan le pravila poterdili, po kterih se ima nova postava še le izdelati.

— Pervi dobitok (loz) deržavne loterije za dobrodelne namene s 15000 cekini je bil na Laško prodan, drugi s 5000 cekini v Tridentu, tretji pa s 3000 cekini v Nussdorfu poleg Dunaja.

— Cesarski patent od 7. t. m. razglša postavo, s katero se varjujejo marke in drugi zaznamki fabrik in obertnij, da se jih ne sme nobena druga fabrika ali obertnija posluževati kakor sama tista, ki si jih je izmislila in jih ima za zaznamovanje svojega blaga. Potreba je bilo te postave za to, ker so včasih malo znane in malo obratane fabrike ponarejale ptuje marke in tako kupce sleparile.

Iz Benetk. Iz Benetk se piše, da major Dupoisat, lastnik večkrat imenovanega kamna, je obnorel.

Iz Moravskega. V Trebiču je 29. oktobra 28 let stara žena hčerko rodila; devet dni preteče, kar ji prinese sreča 7. novembra ob devetih zjutraj še krepkega fantka v povojčkih. Pač redek prigodek, da bi dvojčki tako počasi eden za drugim se na svet izmotali!

Iz Ogerskega. Rodoljub, da malo takih, je Oger baron Sina, ki je te dni ogerski akademii v Peštu daroval 80.000 gold., s kterimi naj se kupi lastno poslopje. Baron Sina je sicer res sila bogat mož, al koliko je že on daroval svoji domovini! Pa tudi drugod imamo premožne, čeravno ne tako bogate ljudi, kteri pa ne darujejo ne cemperca svoji domačii. Exempla sunt odiosa!

Iz Rusije. Kmetje kovniške okrajine so pred nekimi tremi mesci v cerkvah prisegli, da ne bodo več žganja pili, in so to svojo obljubo doslej terdno spolnovali, dasiravno so v nekterih krajih ceno žganja znižali in kerčmarji kmetom mreže nastavljali kar koli so mogli. V nekterih kerčmah, kjer so pred po 60 véder v enem mescu vodke potočili, ne stočijo zdaj ne petih. Zavoljo tega je več posestnikov, kteri so žganje kuhali, moglo žganjarije zapreti. Ali pa priljubljena „vodka“ ne bo spodkopala dobrih namenov, ne vemo; to pa vemo, da je že mnogo tacih družb in obljub splavalo po vodi. Navada železna srajca!

Iz Srbije. Iz Belega grada. Poslednji telegraf je prinesel iz Belega grada važno novico, da je sedanji serbski knez A. Karagjorgjević vladarstva odstavljen in namesto njega nekdanji knez Miloš Obrenović izvoljen. Kar se že pred ni skrivalo, da večina serbskega naroda ni zadovoljna s knezom Karagjorgjevićem, se je očitno pokazalo v začetku skupščine, ktero je 16. dan t. m. knez z nekako pobitim sercom odperl; molčé so ga sprejeli, ko je pervikrat v skupščino prišel; govoril je, — poslušali so ga molčé; — nehal je govoriti — in molčali so tudi. Za predsednika skupščine je bil izvoljen major Miša Anastasiević, za predsednika-namestnika pa načelnik Mihajlović: oba gorka prijatla rodovine Miloš-Obrenovićeve. Pomenki skupščine so se mirno